

Antti Vierman muistolle.

Lehtemme viime numeron mennessä painoon saimme kuulla sen järkyttävän uutisen, että pitkäaikainen vienalainen vapaussoturi ja vapausliikkeen johtomies *Antti Vierma* oli äkillisesti siirtynyt manan majoille.

Kun pitäisi kirjoittaa joitain kohtia sellaisen työtoverin elämästä, johon on voinut kaikissa vaiheissa luottaa ja joka itse esiintyi aina mitä vaatimattomimmin, tuntuu kuin kynä ei osaisi sanoa läheskään sitä, mitä olisi sanottava.

Uhtua, Vienan Karjalan keskeisin ja suurin asutuskeskus on synnyttänyt monta nykyisellään ajalla tunnettua miestä. Antti Vierma näki päivänvalon sanotussa kylässä v. 1884. Hän kuului siihen Tichanoff-Tikkasen vanhaan maanviljelijä- ja kauppiassukuun, jonka jäsenet ovat liikkuneet laajalti Suomessa, jopa kauempanakin lännessä aina Pohjois-Ruotsin suomalaismailla asti. Sieltä, tarkemmin sanoen Länsi-Pohjan Vittangin pitäjän Jukkasjärveltä oli Vierman isä löytänyt itselleen elämäkumppalin ja tuonut nuorikkonsa aivan outeen karjalaiseen ympäristöön, johonka tämä kuitenkin täysin mukautui, samoin kuin monet Länsi-Suomesta Vienan kyliin tuodut emännät antaen useimmat jopa kastaa itsensä Karjalassa vallitsevaan kreikkalaiskatoliseen uskoon. Antti Viermassa oli sopusuhteisesti yhtynyt vanhempiensa erilaiset luonteenominaisuudet: asiallisen jäyhän, harkitsevan ja harvasanaisen esiintymisen rinnalla näyttyäytyi hänessä rikas huumorintaju. Kodin kasvatusta, joka pohjautui Pohjois-Suomesta, suureksi osaksi Vierman vanhempien kautta Uhtualle kulkeutuneeseen laestadiolaisuuteen, oli pysyvänä piirteenä Vierman luonteessa. Tähän oli lisäksi vaikuttanut Pohjois-Suomen tukkilaiselämä. Hän nim. joutui olemaan miehuutensa varhaisvuosina Pohjolan metsissä ensin metsätyöläisenä, sittemmin, saavuttaen sekä työnantajien että työläisten ehdottoman luottamuksen, metsätyönjohtajana. Metsä- ja uittotoissa ollessaan tutustui Vierma perinpohjin kaukaisen Pohjolan luontoon ja oloihin vanhan rajan molemmin puolin olevilla jylhillä tunturiseuduilla.

Niihin uusiin ja vaativiin tehtäviin, jotka Venäjän vallankumouksen aikaansaama tilanne oli aiheuttanut Itä-Karjalassa, ei siellä ollut valmistauduttu. Onnettominta oli se, että tässä vallankumouksen myllerryksessä karjalaiset voimat olivat kokonaan hajalla. Aluksi miltei koko miespuolinen väestö oli Venäjän armeijassa ja myöhemmin jakaantuneena Itä-Karjalaan kohdistuneen suurvaltain keskeisen politiikan vaikutuksesta kolmeen toistensa vastaiseen rintamaan: suomalaiseseen, englantilaisjohtaiseen ja bolševistiseen. Onni onnettomuudessa oli, että karjalaisten keskuudessa oli sellaisia karaistuneita, lujatahtoisia ja kaukonäköisiä miehiä, jollainen Antti Vierma oli. Hän oivalsi eri tahoilla työskentelevien karjalaisten pyrkimyksen tähtäävän samaan päämäärään: Karjalan vapautteen, vaikkakin eri keinoin. Nyt oli vain saatava nämä eri tahoilla työskentelevät karjalaisvoimat yhteen. Niinpä näemmekin Vierman olevan mukana niissä valmistavissa neuvotteluissa, jotka johtivat kesällä 1919 — ensin Vuokkiniemellä ja sitten Uhtualla — Suo-

nessa ja Muurmannilla olleiden karjalaisten edustajien keskeiseen neuvonpitoon. Sen tuloksena oli yhteisen pohjan löytäminen ja puhtaan karjalaisen kansallisen hallituksen muodostaminen, Vienan Väliaikaisen Toimikunnan aikaansaaminen, jonka johtoon tuli Antti Vierma. Tämä toimenpide aiheutti aluksi sen, että tarpeellisen elatuksen saanti, jota oli runsaasti virrannut Muurmannilla olevien englantilaisten taholta, nyt loppui kokonaan, ja aseellinen uhka oli odotettavissa englantilaisten tukeman valkoisen »Pohjois-Venäjän hallituksen» taholta. Ei ollut helppoa niissä oloissa vienalaisen johtomiesten toimia. Nälän ja uhkaavan hajaannuksen lisäksi vihollinen hyökkäsi nujertamaan karjalaisten kansallisen liikkeen. Mutta ihme tapahtui: leipää saatiin Suomesta, karjalaiset kokoontuivat entistä tiiviimmin oman hallituselimensä ympärille, ja mitä vaikeimmissa oloissa lyötiin venäläiset joukot joulukuussa 1919 Kiestingissä. Vieraan uhan poistuttua alkoivat Vienan-Karjalan ja Suomen suhteet kehittyä entistä kiinteämmiksi. Alueen taloudellista elämää kehitettiin ja maan valtiollista pohjaa lujitettiin. Viimemainittuun kuuluu Karjalan edustuslaitoksen, maakuntapäivien koolle saaminen mahdollisimman pätevällä tavalla valituna

Tätä varten Vienan kunnissa ja kylissä toimitettiin salaiset edustajavaalit, joihin kaikki 18 vuotta täyttäneet karjalaiset saivat ottaa osaa. Näin valitulle edustajakokoukselle, joka pidettiin maaliskuuhuhtikuussa 1920 Uhtualla, jätti Vierman johtama hallitus valtuutensa hänen itsensä avatessa nämä Karjalan ensimmäiset maakuntapäivät.

Maakuntapäivillä valitun uuden Karjalan hallituksen edustajaksi Helsinkiin valittiin Antti Vierma. Suomen hallituksella puolestaan oli oma edustajansa Uhtualla. Näin Vierma joutui uuteen, ehkäpä entistäankin vaativampaan valtiolliseen tehtävään. Näihin tehtäviin kuului mm. Tarton rauhanneuvotteluissa saada itäkarjalaisten tahto ja ääni kuuluville.

Tarton rauhansopimuksen jälkeen keskittyivät Itä-Karjalan kansalliset vapauspyrkimykset yhteisen johdon, Karjalan Keskushallituksen alaisiksi. Vierma kuului yhtenä Vienan hallituksen edustajana tähän hallituselimeen ja kun tämä keskuselin luovutti myöhemmin valtansa asettamalleen Karjalan ulkomaiselle valtuuskunnalle, kuului Vierma kuolemaansa asti sanottuun valtuuskuntaan.

*

Vierma vetäytyi mielellään syrjään, milloin häntä ei yleisissä asioissa välttämättömästi tarvittu. Hän viljeli ostamaansa pientilaa kaukaisessa Paltamon pitäjän Mieslahdessa tullen siten lähimmäksi naapuriksi kirjailija ja Vienankävijä Heikki Meriläisen kanssa. Uusista naapureista tulikin mitä läheisimmät ystävät. Välillä Vierma toimi jonkin vuoden Perä-Pohjolassa henkivakuutusmiehenä, jossa toimessa hän kylläkin rehellen ja vakavan luonteensa ansiosta menestyi, mutta siirtyi sittenkin kiinteämmiin viljelemään tilaansa, johon oston kautta liitettiin Meriläisenkin tila kirjailijan kuoltua.